

En tro som forvandler mennesker og samfunn

Generalforsamling Norges Kristne Råd

Sandnes metodistkirke, 26. mars kl.10:00

Prekentekest: Matteus 5,13-16

Torstein Eidem Nordal, sokneprest i Bogafjell kirke

“Gud av Gud, lys av lys”. Da kirken møttes til sitt kirkemøte i Nikea i 325 og utformet de hellige ordene “av samme vesen som”, satt det bekjennere i benkeradene. Under den diokletianske forfølgelse som pågikk bare et tiår tidligere, hadde de fått kallenavnet “confessores” fordi de hadde overlevd torturen og nektet å frasi seg troen på Jesus Kristus som Herre.

Noen ganger innbiller jeg meg at vi som definerer oss som en del av trosfellesskapet, tviler mer på bønn og troens kraft enn de som observerer tro og trospraksis på avstand. Samtidig satt jeg en fredagskveld og så på gullrekka, der to folkekjære artister kunne fortelle om sin kommende turné med salmesang. Uten blygsel kunne de der fortelle at de heller ville kalle seg tvilere enn troende. Og selv om det er plass til mye tvil i tro, bærer jeg på en lengsel: Vi som tror, vi må tro! Ikke halvhjertet, ikke som en nedarvet kulturell vane, men løfte fram en tro som lyser for alle i huset, en tro som kan forvandle mennesker og samfunn.

Fra mine hjemtrakter i Telemark fortelles det om en prestestudent som ble døpt i Den hellige Ånd og avbrøt teologistudiet. Da det ble kjent i den lokale pinsemenigheten utbrøt de: «Åh, halleluja!» Ellers har jeg en god venninne, som inntil nylig jobbet som barnepastor i det som i mine kretser kalles en «frimenighet». Hun fortalte meg om et samarbeid hennes forsamling hadde hatt med menigheter tilknyttet min egen konfesjon: Det var ingen av trosopplærerne i byen som ville være sammen med henne for å be for samlingene i forkant. Og da hun i evalueringen foreslo at de kanskje skulle snakke mer om Jesus neste gang, fikk hun motstand.

Trenger vi en oppvåkning? Vi har fått et oppdrag: Å være salt og lys i verden. Men hvis saltet mister sin kraft? Hvis lyset skjules under et kar?

For et par uker siden fikk jeg være i Estland sammen med NMS og menighetsnettverket Agenda1. Sammen underviste vi 60 personer fra 11 menigheter i menighetsutvikling og disippelgjøring. Her var menigheter uten råd til egen prest, her var ungdommer som hadde blitt kristne gjennom å se YouTube, her var representanter for menigheter med ti gudstjenestedeltakere på søndagene og 100% oppmøte på bønnemøtene i ukedagene. Og jeg erfarte at til tross for ulikt språk var trosspråket, hjertespråket, det samme. Det kan enhver misjonær bekrefte, ja, faktisk kan det virke som om enhver av menighetene våre holder sammen like mye på tross av ulikhetene, som på grunn av bekjennelsen til Jesus, fordi hjertespråket er felles. Det er den samme gnisten som har tent oss.

Fra naturfagstimen husker vi at en levende flamme ikke kan brenne uten oksygen, brennbart materiale og varme. Tar du bort ett av disse elementene, slukner ilden. På samme måte kan ikke troen leve hvis den holdes innestengt. Troen trenger rom og åpenhet, som oksygenet. Den trenger mennesker som bærere av flammen og den trenger stadig å hente varme fra det lys som Jesus gir for å reflektere gjenskinnet fra ham.

Jesus sier ikke: "Dere skal bli salt." Han sier: "Dere er salt." Ikke: "En dag skal dere lyse." Men: "Dere er verdens lys!" Troen er ikke en privat følelse vi skal bære inne i oss alene, den må ut. Men hva skjer om lyset vårt aldri slipper ut? Hva skjer om vi lukker troen inne, slik at den kveles av mangel på oksygen? Da vil den slukne.

Når Gud får virke i et menneskes liv, skjer det forvandling. Ikke bare en liten justering av prioriteringer, men en radikal endring. Jesus gjør ikke til bedre mennesker – han gjør oss til nye skapninger. Og dette gjelder ikke bare enkeltpersoner. Når Guds rike kommer nær, forandres også samfunnet. Gjennom historien har kristen tro vært en drivkraft for rettferdighet, for menneskeverd, for endring. Vi ser det i reformatorene, i misjonærene, i de som har kjempet mot urett – fra Frans av Assisi og William Wilberforce til Mor Teresa og Mama Maggie. Troens lys kan ikke skjules!

Samtidig skal vi heller ikke blendes – for et lys som skinner sterkt, kan blinde i stedet for å lede. Troen kan brukes som våpen, sannhet kan skrives med "caps

lock”, jeg kan bli så sikker i min sak at jeg slutter å lytte. Kanskje svekkes ikke evangeliets troverdighet først og fremst av dem som sier de tviler, men av dem som misbruker troens lys til å blende i stedet for å tjene.

I dette perspektivet er ikke tro en rettighet og demokrati bare en styreform: tro blir en nøkkel til å forstå huset vi er satt til å lyse i. Der lys ikke tvinges fram med makt, men tennes av mennesker som velger å stå opp for det gode, det sanne og det rettfærdige, viser historien at troen trives best der frihet og ansvar går hånd i hånd – ikke der den sterkeste roper høyest, men der sannhetens stillfærdige stemme får plass.

Når samfunnet bygger på tillit fremfor brutal styrke, og på dialog fremfor polarisering, det er da vi har muligheten til å samles her - i fred. Det er da vi skaper vi rom for en tro som forvandler både mennesker og samfunn. Men det kan ta tid. Derfor er en tro som forvandler mennesker og samfunn ikke bare en utadvent tro, men også en tålmodig tro, med håp og forventning til Gud og vilje og evne til å møte vår neste med undring og nysgjerrighet.

I økonomi og samfunnsvitenskap snakker vi om Matteuseffekten: ‘Den som har, skal få mer, og den som ikke har, skal miste selv det han har.’ Dette er en verdslig måte å forstå verden på, der vekst skjer på bekostning av de svakeste. Vi ser dette i arbeidsliv, i utdanningssystem og i verdensøkonomi – de ressurssterke får stadig nye muligheter, mens de som allerede sliter, ofte faller enda lenger bak.

Men lys og salt er ikke en handelsvare vi skal selge med profitt. Der Matteuseffekten i samfunnet handler om at den sterke får mer og den svake mister, fungerer Guds rikes vekstprinsipp motsatt: Når vi gir videre av troen, vokser den. Når vi deler, øker det vi har.

Vi er jordens salt. Vi er konserveringsmiddelet, vi er smakstilsetningene, vi er næringsstoffet på åkeren som snart er klar for høstens Herre. Som jordens salt er vi medarbeidere i Guds rike. På gresk heter det **synergos** – derav ordet synergieffekt. Og det er denne loven som gjelder i Guds rike:

Synergieffekten av at to eller flere troende går sammen, skaper noe som er større enn summen av den enkeltes innsats. Å tro handler altså ikke om å forstå mest mulig, men om å gi videre, reflektere verdens lys – og jo mer vi gir, jo mer vokser vi. $1 + 2 + 3 = 10$.

Dette er det egentlige vekstprinsippet i Guds rike: 'Gå ut og gjør alle folkeslag til disipler.' Vi kaller det misjonsbefalingen. Her er vekstprinsippet slik at jo mer vi gir videre, jo mer vokser vi. Her ligger den sanne Matteuseffekten, ikke som en mekanisme for urettferdig fordeling av ressurser, men som en dynamikk der evangeliet multipliserer seg fordi de som tror, tror. Tro avler tro, lys av lys.

Men våre kirkesamfunn og trosfellesskap er mer enn enkeltindivider som tilfeldigvis møtes. Vi er lemmer på samme kropp. Vi trenger hverandre – og hvis jeg skal nærme meg deg, må Jesus være mellom oss. Hvis vi som ulike menigheter skal være lys og salt i vårt felles samfunn, må vi først og fremst søke Jesus - sammen. Derfor er det avgjørende at vi som er troens folk, lysestakene og saltbøssene, kan snakke sammen, feire gudstjeneste sammen og be sammen. Dette enkle ordet og like vanskelige praksisen: Be. Ikke som vår siste utvei, men som vår første respons. Tenk om våre forsamlinger ville oppsøke steder i sitt lokalmiljø der bønn var den eneste muligheten?

Ved vårt lys skal menneskene prise vår far i himmelen. Men vi kan ikke virke eller lyse av oss selv. Selv om reflekser redder liv, er det et lys utenfra som får refleksen til å lyse. Kirken som verdens salt og verdens lys er et gjenskinn. Det er i kraft av Jesu død, vi er salt – bevart, rensset, skjult. Og det er i lyset av hans oppstandelse vi kan være verdens lys - utsendt, spredt, synlig. For det er ikke vår egen glød vi reflekterer, men hans lys, Jeus seier over dødens mørke.

Paulus skriver: «For vi forkynner ikke oss selv, men Jesus Kristus som Herre, og oss som deres tjenere for Jesu skyld. For Gud, som sa: 'Lys skal stråle fram fra mørket', han har også latt lyset skinne i våre hjerter.» Jesu oppstandelse forvandler alt. Oppstandelsen er ikke bare et faktum eller et punktum, men Guds kraft. Derfor er det ikke vår egen styrke som bærer oss. Vi er kanskje rådvile, men ikke rådløse, forfulgt, men ikke forlatt, slått ned, men ikke utslått.

Slik er det å tro i kraften av Jesu død og leve i lys av oppstandelsen. Og dermed ser vi at Jesu oppstandelse er katalysatoren i Guds rike: det som dør gir nytt liv, det som blir overlevert overlever. Det som gis videre, mangedobles: Tenner vi ett lys, kan hele fjellet bli synlig. Derfor kan vi våge å tro mer. Derfor kan vi bære lyset ut i verden høyere, ikke med makt, men med kjærlighet. Ikke for å blende, men for å lede. Ikke i egen kraft, men i lyset fra oppstandelsen – den kraften som forvandler både oss og verden.

Fra mina barndoms leir husker jeg korssamlingene. Da samlet vi oss på slutten av en lang dag rundt et kors bestående av mange te-lys. Våre trøtte blikk full av inntrykk hvilte i dette havet av lys midt i rommet. Ei dame i vår menighet fikk en herlig og hellig a-ha opplevelse da hun skjønnte: Jeg er et vanlig te-lys akkurat på samme måte som alle de andre er et vanlig te-lys. Sammen lyser alle te-lysene opp det samme korset, side om side, med like full glød og varme.

Det er bare sammen vi kan la korset lyse for verden. Sammen reflekterer vi lyset av lyset, som forandrer mennesker og samfunn.